

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ СПЕЦІАЛІСТІВ З ДОДАТКОВОЮ ПІДГОТОВКОЮ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Тетяна Рідель (Суми, Україна)

tridel@ukr.net

Соціально-економічні та політичні реформи, що проходять в Україні з початку 90-х років ХХ століття, істотно вплинули на розширення кола людей, які активно залучені до міжнародних контактів в різних сферах людської діяльності.

Перетворення в усіх сферах життя нашого суспільства призвели до істотних змін у галузі освіти. Офіційно визнаною стає особистісно-орієнтована парадигма освіти, при якій той, кого навчають розглядається не як об'єкт впливу викладача, а як суб'єкт своєї навчальної діяльності, потреби, можливості і здатності якого повинні постійно враховуватися.

Розширення міжнародних зв'язків, вступ нашої держави у світове співтовариство зробило іноземну мову реально затребуваною. Практичне володіння іноземною мовою стало сприйматися і як особистісно значуще.

Як відомо, навички та вміння, знання та розвиток є основою формування особистості. Таким чином, навчання іноземним мовам у контексті міжкультурної парадигми має великий особистісно-розвивальний потенціал, і з цієї точки зору є дуже перспективним для освіти. Але найголовніший висновок стосується розуміння сучасної мети навчання іноземних мов як інтегративного цілого, що має «вихід» на особистість того, хто навчається, на його готовність, здібності та особистісні якості, що дозволяють йому здійснювати різні види мовленнєвої та розумової діяльності в умовах соціальної взаємодії з представниками інших лінгво-етно-соціумів і їх культурою, іншим мовленнєвим образом світу.

Останнім часом в освіті широке застосування отримав особистісно-орієнтований підхід. Особистісно-орієнтоване навчання дозволяє максимально адаптувати навчальний процес до можливостей та потреб студентів.

Орієнтація на врахування індивідуальних особливостей особистості здатна створювати більш сприятливі умови для впровадження системи розвивального

навчання, так як буде забезпечено більшість необхідних умов для її ефективної реалізації.

Модернізація освіти в галузі іноземних мов передбачає так званий пороговий рівень володіння нею, прийнятий Радою Європи.

Процес загального, соціально-морального і професійного розвитку особистості набуває оптимального характеру, коли студент виступає суб'єктом навчання. Ця закономірність обумовлює єдність реалізації діяльнісного й особистісного підходів. Особистісний підхід в навчанні вимагає ставлення до студента як до унікального явища, незалежно від його індивідуальних особливостей. Такий підхід вимагає і того, щоб сам студент сприймав себе такою особистістю і бачив її в кожному з його оточення. Особистісний підхід передбачає, що і педагоги, і студенти ставляться до кожної людини як до самостійної цінності, а не як до засобу досягнення своїх цілей.

Пізнаючи чужу культуру, студенти краще і глибше вивчають власну, більшою мірою усвідомлюють себе її носіями. Ґрунтуючись на даних методики, психології та психолінгвістики, процес взаємопов'язаного навчання читання та говорінню можна визначити як навчання, спрямоване на одночасне формування умінь читання і говоріння, що передбачає використання кожного з цих видів мовленнєвої діяльності як мети так і як засобу навчання, що забезпечує позитивний взаємний вплив цих двох видів мовленнєвої діяльності на розвиток кожного з них.

У кінці 90-х років у вітчизняну методику міцно увійшло поняття «міжкультурна компетенція» як показник сформованості здатності людини ефективно брати участь в міжкультурній комунікації та як важлива категорія нової наукової парадигми.

Міжкультурна комунікація трактується вітчизняними лінгводидактами як сукупність специфічних процесів взаємодії партнерів по спілкуванню, що належать до різних лінгво-етно-культурних співтовариств.

Тому мова йде про переосмислення сутності і змісту цілей навчання. Вимоги міжкультурного спілкування ставлять перед необхідністю навчити студентів (на різних рівнях володіння) умінням:

- а) вживати іноземну мову (у всіх її проявах) в автентичних ситуаціях міжкультурного спілкування (процес формування навичок і вміння);
- б) пояснити і засвоїти (на певному рівні) чужий образ життя / поведінки (процеси пізнання);
- в) розширити індивідуальну картину світу за рахунок залучення до мовної картини світу носіїв мови, що вивчається (процеси розвитку).

При вивченні культури країни мови, що вивчається, важливо, щоб навчальні матеріали містили інформацію не тільки про культуру істеблішменту, а й представляли широку палітру культур сучасних полікультурних спільнот, що вивчаються.

При навчанні також необхідно навчити студентів і створити умови для:

- збору відповідної інформації про культуру країни досліджуваної мови;
- вивчення зібраних даних з метою виявлення цінностей, відносин, поведінки, що характеризують конкретну культуру чи тип культури;
- об'єднання, узагальнення, класифікації отриманих даних.

Специфіка цільових і змістовних аспектів навчання іноземної мови в контексті міжкультурної парадигми обумовлена тим, що в якості центрального елемента методичної моделі виступає студент як суб'єкт навчального процесу і як суб'єкт міжкультурної комунікації.

Виходячи з даної наукової парадигми, можна стверджувати, що пріоритет тут віддається розвитку комунікативної компетенції. Комунікативна компетенція як методична категорія за своєю суттю інтегративна, так як включає різні види компетенцій: мовну, мовленнєву, соціокультурну, компенсаторну, навчальну. А якщо мати на увазі, що в процесі формування комунікативної компетенції повинні реалізовуватися і виховні, і освітні, і розвиваючі цілі, то ще більш очевидним стає інтегративний характер цілей навчання іноземної мови.